

नामांक

Roll No.

--	--	--	--	--	--	--

No. of Questions — 18

No. of Printed Pages — 3

VU—36—2—Jyot. Shas. II**वरिष्ठ उपाध्याय परीक्षा, 2011****ज्योतिषशास्त्रम्****द्वितीयपत्रम्**समय : 3 $\frac{1}{4}$ घंटे

पूर्णांक : 40

परीक्षार्थिभ्यः सामान्यनिर्देशाः

- (1) परीक्षार्थिभिः सर्वप्रथमं स्वप्रश्नपत्रोपरि नामाङ्कः अनिवार्यतः लेख्यः ।
- (2) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः ।
- (3) प्रत्येक प्रश्नस्योत्तरमुत्तरपुस्तिकायामेव देयम् ।
- (4) प्रत्येक प्रश्नभागस्योत्तरं क्रमानुसारमेकत्रैव लेखितव्यम् ।
- (5) प्रथम प्रश्नस्य चत्वारः (i, ii, iii एवं iv) भागाः सन्ति । प्रत्येक भागस्य उत्तरस्य चत्वारः (अ, ब, स एवं द) विकल्पाः सन्ति । समुचित विकल्पस्य उत्तराक्षरं उत्तर-पुस्तिकायां निम्नलिखित तालिकां निर्माय एकस्मिन् स्थाने एव लेखनीयानि ।

प्रश्न क्रमाङ्कः	समुचित उत्तराक्षरम्
1. (i)	
1. (ii)	
1. (iii)	
1. (iv)	

बहुविकल्पात्मकाः प्रश्नाः

1. (i) ग्रहलाघवग्रन्थकर्तानाम् अस्ति —

(अ) दैवज्ञ श्रीकेशवः	(ब) श्री रामदैवज्ञः	
(स) श्री गणेश दैवज्ञः	(द) श्री नीकण्ठाचार्यः ।	$\frac{1}{2}$
- (ii) अहर्गण शब्दस्य अर्थः —

(अ) दिनगणः	(ब) मासगणः	
(स) वर्षगणः	(द) युगगणः ।	$\frac{1}{2}$
- (iii) इष्टकाल-साधनं क्रियते —

(अ) लग्नोदयात्	(ब) अर्कोदयात्	
(स) चन्द्रोदयात्	(द) स्वोदयमानात् ।	$\frac{1}{2}$
- (iv) विंशोत्तरीदशा गणना क्रियते —

(अ) अष्विनीतः	(ब) रेवतीतः	
(स) भरणीतः	(द) कृत्तिकातः ।	$\frac{1}{2}$

ग्रहलाघवोक्त प्रश्नाः

2. सूर्य-सोमादीनां मध्यमानयने ग्रहाणां क्षेपकाः लेखनीयाः । $\frac{1}{2}$
 3. अहर्गणात् मध्यम सूर्य-बुध-शुक्राणां साधन-विधिं लिखत । $\frac{1}{2}$
 4. यज्ञ अहर्गणः — 1521
शनेः ध्रुवाङ्काः 7 - 15 - 42 - 0 तथा क्षेपकाः 9 - 15 - 21 - 0 तत्र मध्यम शनिः साधनीयः । 3
 5. यत्र पलभा 6 - 6 अस्ति तत्र स प्रमाणेन चरखण्डानि साधनीयानि । 2
- अथवा**
- चर साधनविधिं सोदाहरणेन लिखत ।
6. पञ्चाङ्ग साधनोपपत्तिं विलिख्य उदाहरणमपि प्रदर्शनीयम् । 2
- अथवा**
- चरफल-संस्कारं सोदाहरणेन स्पष्टनीयम् ।
7. शनेः शीघ्राङ्काः के ? 2
- अथवा**
- शीघ्रफल साधनप्रकारो लेख्यः ।
8. वक्रोदयादि दिनज्ञानोपायम् लिखत । 3
- अथवा**
- कुज-गुरु-शनीनाम्-उदयादि-दिनानि लेखनीयानि ।

जन्मपत्र-प्रबोध-जनित-प्रश्नाः

9. यदि वारादि सावनेष्टम् 3 - 15 - 45,
वारादि पंक्ति 4 - 44 - 55
पंक्तिस्थ रविः 11 - 12° - 28' - 30"
रविगतिः 59' - 35"
तदा स्पष्ट रविः साधनीयः 2
10. प्रथभाव साधनविधिः साधनीयः 2
11. यत्र सूर्यः राश्यादि 0 - 10° - 15' - 30"
अयनांशाः 24° - 01' - 03"
पूर्व नतकालः ध्रुवादि 23 - 55
तदा दशम लग्नमानम् किम् ?
12. नतोनतज्ञानं कथं क्रियेते ? 1
13. स्थिर संज्ञक राशयः लेख्यः । 1
14. ग्रहाणां पंचधा मैत्री कथं ज्ञायते ? स्वकल्पितोदाहरणेन स्पष्टयत । 3

अथवा

- होरादिषड् वर्गाणां परिभाषा लेख्या ।
15. निम्नाङ्कितेषु दैवज्ञेषु एकस्य परिचयो देयः भास्कराचार्यः गणेशदेवज्ञः, रामदेवैज्ञः । 3

मुहूर्त चिन्तामणि जनित प्रश्नाः

16. यात्रामुहूर्त विलिख्य तथा वारशूल विचारो लेखनीयः । 3

अथवा

- नक्षत्रवश काल-शूल विचारो लेख्यः ।
17. यात्रायां पथिराहु चक्रं विलिख्य तस्य फलमपि लेखनीयम् । 3

अथवा

- यात्रायां सर्वाङ्क ज्ञानं कथं क्रियते स्पष्टयत ।
18. गृहप्रवेशे कुम्भ चक्रं विलिख्य गृहप्रवेश पूर्व कर्तव्यता प्रदर्शनीया । 3

अथवा

जीर्णगृह प्रवेशे का विशेषता ? तासां उल्लेख करणीयः ।